

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 7

Selem ve Alt Selem

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, Selem finansmanı ve alt Selem işlemlerine ilişkin muhasebe kurallarını ele alır. Bu husus, bir Selem işleminde katılım bankasının veya faizsiz finans kuruluşunun¹ ödediği ya da bir alt Selem işleminde aldığı Re'sülmalın (anaparanın/sermayenin) muhasebe uygulamasını ve Selem işleminde Müslemün Fihin (satım konusu malın) alımı veya satımı veya benzerinin bir alt Selem işleminde teslim edilmesini içerir. Bu Standart aynı zamanda Selem finansmanı ve alt Selem işlemleriyle ilgili hasılatın, giderlerin, kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınmasını içerir.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

2 Selem Finansmanı ve Alt Selem İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

2/1 Selem finansmanı, Selem sermayesi Müslemün İleyhe (satıcıya) ödendiğinde (nakdi, ayni veya diğer fayda olarak) veya satıcının kullanımına hazır hâle getirildiğinde finansal tablolara alınır. (Paragraf 2)

2/2 Alt Selem işlemleri katılım bankası Selem sermayesini aldığı anda (nakdi, ayni veya diğer fayda olarak) finansal tablolara alınır. (Paragraf 3)

2/3 Sözleşme tarihinde

- a) Sermayesi ödenen tutar üzerinden ölçülür. (Paragraf 4)
- b) Ayni veya diğer fayda olarak sağlanan sermaye, varlığın veya sunulan faydanın gerçeğe uygun değeri (katılım bankası ve sözleşmenin karşı tarafı arasında mutabakata varılan değer) üzerinden ölçülür. (Paragraf 5)

2/4 Raporlama dönemi sonunda

- a) Sermaye, raporlama dönemi sonunda Madde 2/3'te belirtildiği gibi ölçülür. Ancak, satıcının satım konusu malı tamamen veya kısmen teslim etmemesi veya satım konusu malın değerinin düşmesi muhtemel ise katılım bankası tahmini zarar tutarı kadar karşılık ayırır. (Paragraf 6)
- b) Selem finansmanı işlemleri katılım bankasının finansal tablolarında Selem Finansmanı başlığı altında sunulur. (Paragraf 7)
- c) Alt Selem işlemleri katılım bankasının finansal tablolarında "Alt Selem" başlığı altında bir yükümlülük olarak sunulur. (Paragraf 8)

2/5 Satım konusu malın alımı

- 2/5/1 Sözleşme uyarınca katılım bankası tarafından alınan ve satım konusu malı oluşturan varlıklar, tarihi maliyeti üzerinden kaydedilir. (Paragraf 9)

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

- 2/5/2 Benzer türde ancak farklı kalitede satım konusu mal alınması durumunda:
- 2/5/2/1 Alınan satım konusu malın piyasa değeri (piyasa değerinin bulunmadığı durumlarda gerçeğe uygun değeri) sözleşmede belirtilen satım konusu malın değerine eşitse, alınan satım konusu mal defter değeri üzerinden ölçülür ve kaydedilir. (Paragraf 10)
- 2/5/2/2 Alınan satım konusu malın piyasa değeri (piyasa değerinin bulunmadığı durumlarda gerçeğe uygun değeri) sözleşmede belirtilen satım konusu malın değerinden düşükse, alınan satım konusu mal, alım tarihindeki piyasa değeri (veya gerçeğe uygun değeri) üzerinden ölçülüp kaydedilir ve aradaki fark zarar olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 11)
- 2/5/3 Katılım bankasının satım konusu malın tamamını veya bir kısmını teslim tarihinde alamaması durumunda:
- 2/5/3/1 Teslimatın tamamen veya kısmen gerçekleştirilmemesi durumunda, teslim tarihi uzatılırsa, satım konusu malın defter değeri olduğu gibi kalır. (Paragraf 12)
- 2/5/3/2 Selem finansmanı sözleşmesinin tamamen veya kısmen iptal edilmesi ve sözleşmenin karşı tarafının Selem sermayesini geri ödememesi durumunda, söz konusu tutar sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 13)
- 2/5/4 Katılım bankasının satım konusu malı sözleşmenin karşı tarafının kusur veya ihmali sebebiyle alamaması durumunda:
- 2/5/4/1 Teslimatın tamamen veya kısmen gerçekleştirilememesi
- a) Selem finansmanı sözleşmesinin tamamen veya kısmen iptal edilmesi ve sözleşmenin karşı tarafının Selem sermayesini veya gereken kısmını geri ödememesi durumunda, söz konusu tutar sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 14)
- b) Katılım bankasının satım konusu mala karşılık teminat olarak gösterilen menkul kıymetlerinin olması ve menkul kıymetlerin satışından elde edilen gelirin defter değerinden daha az olması durumunda aradaki fark, sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. Diğer taraftan, elde edilen gelirin defter değerinden daha fazla olması durumunda, sözleşmenin karşı tarafıyla ilgili hesap aradaki fark kadar alacaklandırılır. (Paragraf 15)

- c) Katılım bankasının lehine olan her tür ilave tutar için sözleşmenin karşı tarafıyla ilgili hesap borçlandırılır. (Paragraf 16)

2/6 Satım konusu malın başka türden mallarla ikamesi

Madde 2/5/2/2, satım konusu malın başka tür mallarla ikame edilmesi ve ikame edilen malın piyasa değeri veya gerçeğe uygun değerinin satım konusu malın defter değerinden daha düşük olması durumunda da uygulanır. (Paragraf 17)

2/7 Satım konusu malın alınmasını takiben raporlama dönemi sonunda değerinin ölçülmesi

Bir raporlama dönemi sonunda, Selem finansmanı vasıtasıyla edinilen varlıklar, tarihi maliyet ve nakit benzeri değerinden düşük olanı üzerinden ölçülür ve nakit benzeri değerin daha düşük olması durumunda aradaki fark, zarar olarak gelir tablosuna alınır. (Paragraf 18)

2/8 Alt Selem işleminde satım konusu malın teslimine ilişkin sonuçların finansal tablolara alınması

Bir alt Selem işleminde satım konusu malın katılım bankası tarafından sözleşmenin karşı tarafına teslimini takiben, sözleşmenin karşı tarafının ödediği tutarla satım konusu malın maliyeti arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 19)

3 Açıklama Hükümleri

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama’da yer alan açıklama hükümleri dikkate alınır. (Paragraf 20)

4 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 21)

Ek (E)

Tanımlar

Selem

Bir malın sözleşmede belirlenen koşullara göre peşin ödemeyle ileride teslim alınmak üzere satın alınması veya peşin ödemeyle ileride teslim edilmek üzere satılmasıdır.

Müslemün Fîh

Satın konusu mal.

Müslemün İleyh

Satıcı.

Müslemün

Satın alan.

Re'sülmal

Selem sözleşmesinde ödenen (nakdi, ayni veya diğer fayda olarak) sermaye (maliyet); örneğin bedel.

Alt Selem

Müslemün İleyhin (satıcının) yükümlülüğünü yerine getirmek için Müslemün (satın alan) sıfatı ile önceki bir Selem sözleşmesinden olan alacaklarına bağlı olduğu bir Selem sözleşmesidir. İkinci Selem sözleşmesinin yerine getirilmesi ilk sözleşmenin yerine getirilmesine bağlı olamaz.